

Romani-kulttuurin

SANANSAATTAJANA

ANNE AHONEN, terveydenhoitaja

Päivi Svart-Stenroth on tehnyt Seinäjoella arvokasta työtä kertomalla terveydenhuollon toimipisteissä romanikulttuurista. Päivi ja hänen miehensä Jari Stenroth ovat mukana romanilasten perusopetuksen kehittämisshankkeessa. Tävoitteena on saada lapset sitoutumaan koulunkäyntiin. Päivi pitää romanityttöjen liikunta- ja askartelukerhoa, joissa tarkoituksena on saada lapsille lisää virikkeitä ja parantaa käden taitoja, jotta koulunkäynnin aloitus helpottuisi.

Ruotsissa siskojensa luona. Kun hän palasi Suomeen, uskonasiat nousivat keskeiseksi elämänsisällöksi. Hän on juuri hakenut opiskelemaan Seinäjoen ammattioppilaitos Seduun koulunkäynnin avustajaksi.

Mitä romanikulttuurista pitäisi tietää...

Terveydenhuollon palvelut toimivat Päivin mielestä kohtuullisen mukavasti. Romanit otetaan kyllä hieman ennakkoluuloisesti vastaan. Päivi toivoisi, että terveyspalvelujen ja romanien parissa työskentelisi romaniryhdyshenkilö, joka toimisi sanansaattajana ja tulkkina romanikulttuurin ymmärtämiseksi. Yhdyshenkilö voisi myös kannustaa romaniasiakkaita itsensä hoitamiseen.

...äitiysneuvolassa...

Odotusaikana romaniäidin on peiteltävä raskauden merkkejä. Kun raskaus alkaa näkyä, romaniäiti ei saa olla vanhempien ihmisten parissa. Niissä tilanteissa vatsaa peitellään esiliimalla tai huivilla. Isät ovat mahdollisuuksien mukaan mukana synnytyksessä. Jos isä on estynyt pääsemään mukaan, suvun samanimäinen tyttö on seurana synnytyksessä.

Kun romaniäiti kotiutuu sairaalasta, hän ei saa kuukauteen mennä keittiöön, koska astioihin eikä mennä ruokakauppaan. Äitiä palvellaan makuuhuonee-

seen. Hänen ei sovi näyttää itseään eikä vauvaa toisille. Tuttipulloja ei sovi pestä keittiössä, vaan pullot ja välineet pestään yleensä WC:ssä. Kun vauva täyttää kuukauden, vieraat voivat tulla tervehdyskäynnille vauvaa katsomaan. Keittiötöyt palautuvat sen jälkeen vähitellen äidille.

Romaniäitejä kannattaisi äitiysneuvolassa motivoida käyttämään neuvolapalveluja. Päivi suosittelee vaikka puhelinsoittoa, jos käynti jää väliin. Se antaa tunteen, että terveydenhoitaja on kiinnostunut äidin asioista, sekä varmuuden, että käynnit ovat tärkeitä.

...lastenneuvolassa ja...

Romaniperheissä on paljon avoliittoja. Uskonnollisissa perheissä solmitaan useimmin avioliittoja. Lapset ovat paljon kotona vanhempien kanssa. Päiväkotipalveluja käytetään vähän. Ymmärrys, että näitäkin palveluja voi käyttää, on Päivin mukaan lisääntynyt. Perheen päivärytmi ei ole kovin säännöllinen. Pieninä romani lapset ulkoilevat ja leikkivät pihalla aika vähän. Lapsi on paljon äidin läheistyillä. Askartelu- ja liikuntaleikkejä ei ole oikeastaan ollenkaan. Uskonnollisissa perheissä lapsi käy pyhäkoulua ja osallistuu lastenleirille. Perheet ovat tiiviitä, ja hellyyttä uskalletaan näyttää pikkulapsille.

Lastenneuvolakäynnit ovat yleensä romaniäitien vastuulla. Isät käyvät neuvolassa vähän. Myös lastenneuvolassa Päi-

vi rohkaisi terveydenhoitajia kannustamaan romaneja neuvolakäynteihin. Rotuksiin voidaan suhtautua hieman ennakkoluuloisesti. Asiallinen keskustelu ja rokotusten hyöty pitkälle aikuisikään motivoi äitejä. Terveydenhoitajien kannattaa selittää tarkasti, mitä varten toimenpiteet tehdään ja mitä hyötyä niistä on. Aikaa kannattaa varata kunnolla.

...koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa?

Romaninuoren tullessa murrosikään hänen keskusteluyhteytensä vähenee, pojilla äitien kanssa, tytöillä isien kanssa. Vädit etäännyvät. Se on askel lapsuudesta aikuisemman rooliin. Itsenäistyessään nuoren oletetaan pitävän asiat itsellään eikä enää jakavan niitä vanhempiensa kanssa.

Äiti opettaa työlle kaikki kotityöt. Päivik on jo 7-vuotiaasta osannut tehdä keittiöhommia. Isät opettavat pojille miehen taitoja. Pojat kulkevat isien mukana esimerkiksi autokaupoilla ja hevostalilla. Murrosiässä nuoret eivät saa käydä enää niin näkyvästi vessassa kotona, kun vanhemmat ovat paikalla. Tämän sääntöä toteuttamisessa vaaditaan kekseliäisyyttä.

Koulunkäynti on monelle romani- nuorelle vaativaa. Monet joutuvat kestä-

mään koulukiusaamista erilaisuutensa takia. Päivi nostaa kiusaamisen yhdeksi tärkeimmäksi syyksi koulun keskeyttämisissä. Kouluja käymättömät romanivanhemmatkaan eivät aina ymmärrä koulunkäynnin ja opiskelun tärkeyttä.

Päivi rohkaisee kouluterveydenhoitajia keskustelemaan nuoren kanssa henkilökohtaisista asioista. Kun keskusteluyhteys vähenee itenäistymisen vuoksi kotona, on tärkeää tarjota romaninuorelle luottamuksellinen paikka jakaa asioitaan. Murrosikäisen itsensä etsiminen voi olla tavallista rajumpaa ulkopuolisuuden tunteiden kanssa. Päivi rohkaisee myös tarvittaessa ottamaan yhteyttä vanhempiin.

Romanikulttuurin vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuuksista Päivi nostaa esiin kulttuurinsa yhteisöllisyyden. Suvut pitävät tiiviisti yhteyttä. Varsinkin vaikeissa elämäntilanteissa suku kannattelee ja pitää toisistaan huolta. Romanikulttuurin kuuluu suvaitsevaisuus. Jokainen ihminen otetaan ihmisenä. Ihmistä ei katsota ennakkoluuloisesti.

Keskusteluyhteyden säilyminen vanhempiin murrosiän yli olisi toivottavaa. Lapsuudesta joudutaan siirtymään suoraan aikuisen kenkiin. Oman minän löy-

täminen on näin vaativampaa ja se voi näkyä esimerkiksi omaa perhettä perustettaessa. Kun ei ole mallia, miten ohjata murrosikäistä lasta, vaikeus voi helposti siirtyä sukupolvesta toiseen.

Valtaväestön kulttuurin vahvuudet ja heikkoudet

Päivi ihailee valtaväestön vanhempien suhdetta lapsiinsa. Vanhemmat ovat lasten tarpeissa mukana aktiivisesti. Lapsia kuljetaan harrastuksissa eikä sitä koeta taakkana. Myös koulutuksen Päivi nostaa valtaväestön vahvuudeksi. Romani voi saada monenlaisia palveluja, kun vaan pyytää.

Heikkoutena Päivi pitää valtaväestön suvaitsemattomuutta. Hän toivoo, ettei kaikkia romaneja laitettaisi samaan lokeroon. Romaneihin kannattaa tutustua, ennen kuin tekee "diagnooseja". Ollisi hyvä antaa mahdollisuus. Päivi toivoo, että myös työpaikoilla romani saisi mahdollisuuden näyttää taitonsa ja luotettavuutensa.

Päivin terveiset

Tutustuminen toiseen kulttuuriin voi olla hyvin palkitsevaa. Olkaa rohkeita ja avoimia! Kysykää rohkeasti, jos ette tiedä! Emme me siitä pahastu. ■

GYNOLACT

YMMÄRTÄÄ NAISIA

Emätintabletti, joka sisältää intiimialuetta suojaavia maitohappobakteereita.

Ylläpitämään ja palauttamaan vaginan laktoobasilliflooraa bakteerivaginoosissa sekä hiivan hoidon jälkeen.

- Nopeasti liukeneva tabletti
- Siisti käyttää, ei valu eikä tahraa
- Sopii kalorienikäisille naisille

Apteekkeista.

Lue lisää www.gynolact.fi

